

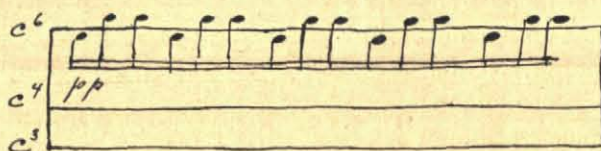
OVER VOGELGELUIDEN.

(Vervolg en slot van blz. 248).

OE vernuftig ook bedacht en vlijtig uitgewerkt, kan Voigt's stelsel, om door middel van streepen en stippen en krulletjes het vogellied weer te geven, op den duur geen voldoening schenken. Al heel vroeg sloeg men hem dan ook voor, om 't toch te probeeren met het notenbalk-systeem. Maar Voigt wou daar niet van weten, vooral omdat de vogels zoo dikwijls intervallen gebruiken, veel kleiner dan een verminderde seconde, en daar zou hij dan, naar hij meende, aparte teekens voor moeten bedenken of lijnen invoegen tusschen het gebruikelijke vijftal.

't Is heel jammer, dat hij dat toch maar niet gedaan heeft. Al verschilt de vogelmuziek nog zooveel van die van Mozart en Beethoven, er is toch ook overeenkomst genoeg en menigmaal kan men het treffen, dat de wilde vogeltjes een klein brokstukje laten hooren uit een geliefd kunstwerk. Wie een rijk voorzien muzikaal geheugen bezit, zal dat nog vaker ondervinden dan ik, maar ik heb al vast gehoord, dat een opgeschrikte wulp heel mooi en indrukwekkend

Het goudhaantjeslied, volgens Stadler.

het hoofdmotief uit de vijfde symphonie van Beethoven fluit. Nog heel onlangs snapte ik het, dat een koolmees een dik groen rupsje tusschen de eikeblaren zag zitten en die fluit toen bij voorbaat het krulfiguurtje

uit de Romance van de Kleine Nachtmusik. Daarna hapte hij zijn rups op. Heel dikwijls fluit de koolmees ook: „hoe hee-eerlijk i-is 't in 't woud“ en een ander liedje van de schoolbanken: „wil je niet liever naar binnen gaan, binnen gaan?“ hoorde ik op een regenachtigen Aprilmorgen in de broeklanden achter het Hildsche ven onder Moergestel aanheffen door een Blauwborstje.

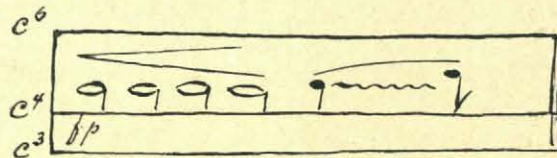
Hoe meer ik naar die dingen luister, hoe sterker het verlangen wordt, om een verzameling aan te leggen van vogelgeluiden. Zoo'n verzameling heeft natuurlijk alleen waarde, wanneer zij kan worden gecontroleerd en vergeleken en daarvoor is 't noodig, dat de verschillende waarnemers zich bedienen van dezelfde en zoo gemakkelijk mogelijke schrijfwijze en wel liefst een, die zich aansluit bij de gewone muziek-notitie.

Nu hebben Dr. Hans Stadler en C. Schmitt de knoop op een zeer gelukkige manier doorgehakt. Ze hebben eerst zorgvuldig met behulp van orgelfluitjes de toonhoogte van verschillende vogelgeluiden vastgesteld en zijn tot de conclusie gekomen, dat die nog hooger lag dan men eerst meende. Het bleek hun, dat de merelzang zich beweegt tusschen g driegestreept en g viergestreept. De koekoek brengt het tot c driegestreept, wat heel laag moet heeten en daar staat weer

tegenover, dat de meezen het brengen tot c zesgestreept en ik zou denken, maar zoolang ik nog niet genoeg met die fluitjes geëxcerceerd heb, mag ik niet al te boud spreken, dat de goudhaantjes nog veel hooger gaan dan Stadler zegt. Ik heb dat ook wel eens met een viool gecontroleerd en dan blijkt het, dat de meeste zangvogeltjes nog al aardig achter de kam strijken.

Het valt in 't oog, dat hier met 't gewone notenschrift ook alweer niets te beginnen is, want voor die meezen en goudhaantjes zou je ik weet niet hoeveel hulplijntjes boven de balk moeten plaatsen. Stadler en Schmitt nu lossen de moeilijkheid op, door in plaats van vijf lijnen er slechts drie te nemen en heelemaal geen sleutel te gebruiken. De laagste lijn is de koekoekslijn (c drie-gestreept), de middelste de kanarielijijn (c viergestreept) en de hoogste de meezenlijijn (c zesgestreept). Tusschen en op die lijnen schrijven ze dan met gewone noten hun vogelmelodie.

Als voorbeeld schrijf ik dezelfde nachtegaal-strofe af, die we in 't vorige artikel volgens Voigt's schrijfwijze hebben gegeven. De noot met het slangetje er achter beteekent een triller. Voor geluiden,

Een strofe van den Nachtegaal, volgens Stadler.
De slottoon is C vijfgestreept.

waarvoor wel de toonhoogte min of meer kan worden vastgesteld, maar die door bijvoeging van onmuzikaal geruisch onduidelijk zijn geworden, zet Stadler een streepje door de noot, of, als het heel erg is, een kruisje. Overigens gebruiken ze voor kracht en rhythmus de gewone teekens.

Het fijne van de intervallen komt hierbij echter nog niet voldoende tot zijn recht en daarvoor wordt nu weer de gewone balk met de G-sleutel gebruikt met al naar 't noodig is 8 vo., of 16° of zelfs 24° er boven. En als nu de groene specht in zijn voorjaarsgehinnik een kwart daalt langs tien treden, dan worden die doodeenvoudig geleidelijk over de twee-en-een halve lijn van de notenbalk verdeeld.

Het komt mij voor, dat Stadler en Schmitt door hun werk de studie van de vogelstemmen belangrijk bevorderd hebben. Zij vragen om medewerking; ik hoop van harte, dat die hun ook onzerzijds moge geworden en dat ons tijdschrift een bruikbare verzameling van Nederlandsche vogelgeluiden bijeen zal brengen.

JAC. P. TH.

